

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 27. februārī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Partnerattiecību nolīgums zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Kopienu un Marokas Karalisti – Protokols, ar kuru nosaka zvejas iespējas, kas paredzētas šajā nolīgumā – Līguma un protokola noslēgšanas akti – Regulas, ar kurām dalībvalstīm tiek iedalītas zvejas iespējas, kas noteiktas protokolā – Tiesu kompetence – Interpretācija – Spēkā esamība, ņemot vērā LESD 3. panta 5. punktu un starptautiskās tiesības – Minētā nolīguma un minētā protokola piemērojamība Rietumsahāras teritorijai un tai piegulošajiem ūdeņiem

Lieta C-266/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments (Administratīvā tiesa), Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 27. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 13. maijā, tiesvedībā

The Queen, pēc pieprasījuma, ko iesniedza

Western Sahara Campaign UK,

pret

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs,

piedaloties

Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural (Comader).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Saffjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretāre: L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

* Tiesvedības valoda – angļu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 6. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Western Sahara Campaign UK* vārdā – *K. Beal, QC, M. C. McCarthy, barrister, un R. Curling, solicitor,*
- *Confédération marocaine de l'agriculture et du développement (Comader)* vārdā – *J.-F. Bellis, R. Hicheri un M. Struys, advokāti, kā arī R. Penfold, solicitor,*
- Spānijas valdības vārdā – *M. A. Sampol Pucurull, pārstāvis,*
- Francijas valdības vārdā – *F. Alabrune, D. Colas, B. Fodda, S. Horrenberger un L. Legrand, pārstāvji,*
- Portugāles valdības vārdā – *M. Figueiredo un L. Inez Fernandes, pārstāvji,*
- Eiropas Savienības Padomes vārdā – *A. de Elera-San Miguel Hurtado un A. Westerhof Löfflerová, pārstāvji,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Bouquet, F. Castillo de la Torre un E. Paasivirta, kā arī B. Eggers, pārstāvji,*

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 10. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, vai ir spēkā Partnerattiecību nolīgums zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Kopienu un Marokas Karalisti (OV 2006, L 141, 4. lpp.; turpmāk tekstā – “Partnerattiecību nolīgums”), kas apstiprināts un īstenots ar Padomes Regulu (EK) Nr. 764/2006 (2006. gada 22. maijs) par to, lai noslēgtu Partnerattiecību nolīgumu zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Kopienu un Marokas Karalisti (OV 2006, L 141, 1. lpp.), ar Padomes Lēmumu 2013/785/ES (2013. gada 16. decembris) par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu protokolu starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti, ar kuru nosaka zvejas iespējas un finansiālo ieguldījumu, kas paredzēts Partnerattiecību nolīgumā zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti (OV 2013, L 349, 1. lpp.), un ar Padomes Regulu (ES) Nr. 1270/2013 (2013. gada 15. novembris) par zvejas iespēju iedalīšanu atbilstīgi Protokolam starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti, ar kuru nosaka zvejas iespējas un finansiālo ieguldījumu, kas paredzēts Partnerattiecību nolīgumā zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti (OV 2013, L 328, 40. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar divām tiesvedībām starp *Western Sahara Campaign UK* un attiecīgi *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* (Apvienotās Karalistes Nodokļu un muitas dienests) un *Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs* (vides, pārtikas un lauksaimniecības lietu ministrs, Apvienotā Karaliste) par to, kā šis dienests un šis ministrs ir īstenojuši starptautiskos nolīgumus, ko noslēgusi Eiropas Savienība un Marokas Karaliste, kā arī atvasinātos tiesību aktus, kas ir saistīti ar šiem nolīgumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti

- 3 Sanfrancisko 1945. gada 26. jūnijā parakstīto Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 1. pantā ir paredzēts:

“Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķi ir:

[..]

2. Attīstīt draudzīgas attiecības starp nācijām, pamatojoties uz nāciju līdztiesības un pašnoteikšanās principa respektēšanu [..]

[..].”

- 4 Šo statūtu XI nodaļā “Deklarācija par teritorijām, kurām nav savas pārvaldes” ir ietverts 73. pants, saskaņā ar kuru:

“Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis, kuras ir atbildīgas vai uzņemas atbildību par to teritoriju pārvaldi, kuru tautas vēl nav sasniegušas pilnīgu pašpārvaldi, atzīst principu, ka šajās teritorijās dzīvojošo intereses ir primāras, un kā svētu pienākumu uzņemas saistības maksimāli veicināt šo teritoriju iedzīvotāju labklājību starptautiskās miera un drošības sistēmas ietvaros, kas noteikta šajos [s]tatūtos [..].

[..]”

Jūras tiesību konvencija

- 5 Montegobejā 1982. gada 10. decembrī noslēgtā Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija (*Recueil des traités des Nations unies*, 1833., 1834. un 1835. sēj., 3. lpp.; turpmāk tekstā – “Jūras tiesību konvencija”) stājās spēkā 1994. gada 16. novembrī. Tās noslēgšana Eiropas Kopienas vārdā tika apstiprināta ar Padomes 1998. gada 23. marta Lēmumu 98/392/EK (OV 1998, L 179, 1. lpp.).

- 6 Jūras tiesību konvencijas II daļā “Teritoriālā jūra un pieguļošā zona” tostarp ir tās 2. pants “Teritoriālās jūras, gaisa telpas virs teritoriālās jūras un tās dibena un dziļu tiesiskais statuss”, kura 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Piekrastes valsts suverenitāte izplatās aiz sauszemes teritorijas un iekšējo ūdeņu robežas, bet arhipelāga valstu gadījumā – tās arhipelāga ūdeņiem, pieguļošajā jūras joslā, kuru sauc par teritoriālo jūru.

[..]

3. Suverenitāte pār teritoriālo jūru tiek realizēta saskaņā ar šo konvenciju un citām starptautisko tiesību normām.”

- 7 Šīs konvencijas V daļā “Ekskluzīvā ekonomiskā zona” tostarp ietilpst tās 55. un 56. pants.

- 8 Saskaņā ar minētās konvencijas 55. pantu “ekskluzīvās ekonomiskās zonas īpašais tiesiskais režīms”: “ekskluzīvā ekonomiskā zona ir rajons, kas atrodas aiz teritoriālās jūras un ir pieguļošs tai, kuram piemērojams šajā daļā noteiktais īpašais tiesiskais režīms, saskaņā ar kuru piekrastes valsts tiesības un jurisdikciju, un citu valstu tiesības un brīvības regulē šīs [k]onvencijas atbilstošie noteikumi”.
- 9 Šīs pašas konvencijas 56. panta “Piekrastes valsts tiesības, jurisdikcija un pienākumi ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā” 1. punktā ir noteikts:

“Piekrastes valstij ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā ir:

- a) suverēnas tiesības izpētīt un izmantot, saglabāt un rīkoties ar dabas resursiem, kā dzīvajiem, tā arī nedzīvajiem, ūdeņos, kas sedz jūras dibenu, jūras dibenā un tās dzīlēs, un attiecībā uz citām darbībām zonas ekonomiskajā izpētē un ieguvē, [..]
- b) jurisdikcija, kā tas paredzēts šīs [k]onvencijas attiecīgajos noteikumos, attiecībā uz:
- [..]
- ii) jūras zinātnisko izpēti;
- [..]
- c) citas tiesības un pienākumi, kas paredzēti šajā [k]onvencijā.”

Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām

- 10 Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām tika noslēgta Vīnē, 1969. gada 23. maijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155. sēj., 331. lpp.; turpmāk tekstā – “Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām”).
- 11 Šīs konvencijas 3. pantā “Starptautiskie līgumi ārpus Konvencijas piemērošanas jomas” ir noteikts:
- “Fakts, ka [k]onvencija netiek piemērota starptautiskiem līgumiem, kas tiek noslēgti starp valstīm un citiem starptautisko tiesību subjektiem vai šādu citu starptautisko tiesību subjektu starpā, kā arī attiecībā uz tiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav izteikti rakstiski, neietekmē:
- [..]
- b) jebkuru [k]onvencijā izklāstīto noteikumu piemērošanu attiecībā uz tiem, kas neatkarīgi no [k]onvencijas būtu pakļauti starptautisko tiesību normām;
- [..].”
- 12 Saskaņā ar minētās konvencijas 31. pantu “Iztulkošanas vispārējie noteikumi”:

“1. Līgums tulkojams godprātīgi saskaņā ar parasto nozīmi, kāda piešķirama līguma noteikumiem kopumā un atbilstoši tā objektam un mērķim.

2. Līguma iztulkošanas nolūkos līdz ar tekstu, ieskaitot preambulu un pielikumu, izmantojama arī:

- a) jebkura vienošanās, kas attiecas uz līgumu, kas veikta dalībnieku starpā sakarā ar līguma noslēgšanu;

b) jebkurš dokuments, kuru sastādījuši viens vai vairāki dalībnieki sakarā ar līguma slēgšanu un kuru citi dalībnieki akceptējuši kā ar līgumu saistītu dokumentu.

3. Kopā ar iepriekšminēto jāievēro arī:

a) jebkura vēlāka vienošanās starp dalībniekiem attiecībā uz līguma iztulkošanu vai tā noteikumu piemērošanu;

b) līguma piemērošanas prakse, kuru ieviesusi dalībnieku vienošanās attiecībā uz tā iztulkošanu;

c) jebkuras starptautisko tiesību normas, kas piemērojamas attiecībās starp dalībniekiem.

4. Noteikumam tiek piešķirta īpaša nozīme gadījumā, ja ir noteikts, ka dalībniekiem bijis tāds nodoms.”

13 Saskaņā ar šīs pašas konvencijas 34. pantu “Vispārējie noteikumi attiecībā uz trešajām valstīm” “līgums nerada saistības un tiesības attiecībā uz trešo valsti bez tās piekrišanas”.

Savienības tiesības

Asociācijas nolīgums

14 Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīgums par asociācijas izveidi starp Eiropas Kopienām un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses, tika parakstīts Briselē 1996. gada 26. februārī (OV 2000, L 70, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “Asociācijas nolīgums”) un Eiropas Kopienų vārdā apstiprināts ar Padomes un Komisijas 2000. gada 24. janvāra Lēmumu 2000/204/EK, EOTK (OV 2000, L 70., 1. lpp.). Saskaņā ar šā nolīguma 96. pantu tas stājās spēkā 2000. gada 1. martā, kā tas izriet no *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētās informācijas (OV 2000, L 70, 228. lpp.).

15 Šā nolīguma VIII sadaļā “Institucionāli, vispārīgi un nobeiguma noteikumi” tostarp ir ietverts 94. pants, saskaņā ar kuru “šo nolīgumu piemēro, no vienas puses, teritorijās, kurās piemēro Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līgumu, saskaņā ar nosacījumiem, ko paredz minētie Līgumi, un, no otras puses, Marokas Karalistes teritorijā”.

Partnerattiecību nolīgums

16 Saskaņā ar Partnerattiecību nolīguma 17. pantu nolīgums stājās spēkā 2007. gada 28. februārī, kā tas izriet no *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētās informācijas (OV 2007, L 78, 31. lpp.).

17 Kā izriet no šā nolīguma preambulas un 1. un 3. panta, ar šo nolīgumu ir paredzēts stiprināt sadarbības attiecības starp Savienību un Marokas Karalisti, tostarp Asociācijas nolīguma ietvaros zivsaimniecības nozarē izveidojot partnerību, kas paredzēta, lai veicinātu atbildīgu zveju Marokas zvejas zonās un lai efektīvi īstenotu Marokas zvejsaimniecības politiku. Šim nolūkam ar Partnerības nolīgumu tostarp tika ieviesti noteikumi par ekonomisko, finansiālo, tehnisko un zinātnisko sadarbību starp līgumslēdzējām pusēm, par kuģu, kas kuģo ar dalībvalstu karogiem, piekļuves Marokas zvejas zonām nosacījumiem, kā arī zivsaimniecības kontroles kārtību šajās zonās.

18 Šajā saistībā no Partnerattiecību nolīguma 5. panta “[Savienības] kuģu piekļuve Marokas zvejas zonām” un konkrēti no tā 1. un 4. punkta, kā arī tā 6. panta “Noteikumi, kas regulē zvejas darbību” tostarp tā 1. punkta noteikumiem izriet, ka Marokas Karaliste apņemas “atļaut [Savienības] kuģiem veikt zvejas darbības tās zvejas zonās saskaņā ar šo nolīgumu, ietverot tam pievienoto protokolu un pielikumu”, ar nosacījumu, ka šiem kuģiem ir zvejas licence, ko izsniegušas šīs trešās valsts iestādes pēc Savienības

iestāžu pieprasījuma. Savukārt Savienība apņemas “veikt visus attiecīgos pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka tās kuģi ievēro šā nolīguma prasības un tiesību aktus par zveju Marokas [Karalistes] jurisdikcijā ietilpstošajos ūdeņos saskaņā ar [...] Jūras tiesību konvenciju”.

- 19 Partnerattiecību nolīguma 11. pantā “Nolīguma darbības ģeogrāfiskais apgabals” ir noteikts, ka tas attiecībā uz Marokas Karalisti ir piemērojams “Marokas teritorijai un Marokas jurisdikcijā esošo ūdeņu teritorijai”. Turklāt šā nolīguma 2. panta “Definīcijas” a) punktā ir precizēts, ka šajā nolīgumā, tam pievienotajā protokolā, kā arī tā pielikumā jēdziens “Marokas zvejas zona” ir jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz “ūdeņiem”, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības vai jurisdikcija”.
- 20 Partnerattiecību nolīguma 16. pantā ir paredzēts, ka tam pievienotais protokols ir šā nolīguma neatņemama sastāvdaļa, tāpat kā tā pielikums un minētā protokola papildinājumi.

2013. gada protokols

- 21 Partnerattiecību nolīgumam sākotnēji tika pievienots protokols (turpmāk tekstā – “sākotnējais protokols”), kura mērķis bija četru gadu laikā noteikt zvejas iespējas, kas paredzētas tā 5. pantā.
- 22 Šis sākotnējais protokols tika aizstāts ar citu protokolu, kuram savukārt sekoja 2013. gada protokols starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti, ar kuru nosaka zvejas iespējas un finansiālo ieguldījumu, kas paredzēts Partnerattiecību nolīgumā zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti (OV 2013, L 328, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “2013. gada protokols”). Šis pēdējais minētais tika apstiprināts ar Lēmumu 2013/785 un stājās spēkā 2014. gada 15. jūlijā, kā tas izriet no *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētās informācijas (OV 2014, L 228, 1. lpp.).
- 23 Saskaņā ar 2013. gada protokola 1. panta “Vispārīgie principi” noteikumiem “šis protokols un tā pielikumi un papildinājumi ir [...] Partnerattiecību nolīguma [...] neatņemama sastāvdaļa, kas ir daļa no [Asociācijas] nolīguma [...]”. Turklāt minētais protokols “sekmē asociācijas nolīguma vispārīgo mērķu sasniegšanu”.
- 24 Saskaņā ar 2013. gada protokola 2. pantu “Piemērošanas laikposms, ilgums un zvejas iespējas” kuģiem, kas kuģo ar kādas Savienības dalībvalsts karogu, ja tiem ir zvejas licence, kas izdota saskaņā ar Partnerattiecību nolīgumu un šo protokolu, kā arī tā pielikumu, uz četriem gadiem tiek piešķirtas mazapjoma, bentisko un pelagisko sugu zvejas iespējas Marokas zvejas zonā saskaņā ar minētajam protokolam pievienotajā tabulā paredzēto kārtību. Šīs zvejas iespējas var pārskatīt pēc abpusējas vienošanās atbilstoši šā paša protokola 5. pantam.
- 25 2013. gada protokola pielikumā “Nosacījumi Eiropas Savienības kuģu zvejas darbībām Marokas zvejas zonās” esošā III nodaļa “Zvejas zonas” ir formulēta šādi:

“Pirms šā protokola piemērošanas sākuma datuma [Marokas Karaliste] iesniedz [...] Savienībai bāzlīniju un Marokas zvejas zonas, kā arī visu tās iekšpusē esošo zvejas aizlieguma zonu ģeogrāfiskās koordinātas [...]”.

Visu kategoriju zvejas zonas Marokai piederošajā Atlantijas okeāna zonā ir noteiktas tehnisko datu lapās (2. papildinājums).”

- 26 Šā pielikuma 2. papildinājumā ir sešas tehnisko datu lapas, numurētas no 1 līdz 6. Katra no šīm tehnisko datu lapām attiecas uz noteiktu zvejas kategoriju, un tajā ir noteikti zvejas veikšanas nosacījumi attiecībā uz šo kategoriju. Viens no katrai no minētajām lapām paredzētajiem nosacījumiem ir “atļautās zvejas zonas koordinātas”.

- 27 Minētā pielikuma 4. papildinājumā “Zvejas zonu koordinātas” tostarp ir norādīts, ka “pirms [2013. gada protokola] stāšanās spēkā [Marokas Karalistes Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministrijas Jūras zvejas departaments] paziņo Komisijai Marokas bāzlinijas, Marokas zvejas zonas un navigācijai un zvejai aizliegto zonu ģeogrāfiskās koordinātas”.

Tiesību akti, ar ko tiek īstenots Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols

- 28 Regulas Nr. 764/2006 mērķis – kā izriet no tās preambulas 3. apsvēruma – tostarp ir noteikt Partnerattiecību nolīgumā paredzēto zvejas iespēju iedalīšanu dalībvalstīm sākotnējā protokola piemērojamības laikposmā. Tās 2. pantā Apvienotajai Karalistei tika piešķirta 2500 tonnu kvota pelaģisko sugu rūpnieciskai zvejai.
- 29 Līdzīgi Regulas Nr. 1270/2013 mērķis ir noteikt metodi Partnerattiecību nolīgumā paredzēto zvejas iespēju iedalīšanai dalībvalstīm laikposmā, kurā ir piemērojams 2013. gada protokols. Šīs regulas 1. pantā Apvienotajai Karalistei tika piešķirta 4525 tonnu kvota pelaģisko sugu rūpnieciskai zvejai.

Pamatlietas, tiesvedība Tiesā un prejudiciālie jautājumi

- 30 *Western Sahara Campaign UK* ir brīvprātīga organizācija, kuras mērķis ir veicināt Rietumsahāras tautas pašnoteikšanās tiesību atzīšanu.
- 31 Tā cēla divas prasības *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments (Administratīvā tiesa), Apvienotā Karaliste). Pirmā tiesvedība attiecas uz to, vai Apvienotās Karalistes nodokļu un muitas nodevu administrācijai ir tiesības atļaut ievest šajā dalībvalstī Rietumsahāras izcelsmes preces kā preces, kas ir sertificētas kā Marokas Karalistes izcelsmes preces Asociācijas nolīguma izpratnē. Ar otro tiek apstrīdēta zivsaimniecības politika, ko ir izstrādājusi Apvienotās Karalistes Vides, pārtikas un lauksaimniecības ministrija, tādēļ ka tajā ir paredzēts iekļaut Rietumsahāras teritorijai piegulošos ūdeņus tādu valsts tiesību normu piemērošanas jomā, kas ir paredzētas, lai īstenotu Partnerattiecību nolīgumu, 2013. gada protokolu, kā arī atvasināto tiesību aktus, ar kuriem atbilstoši šim nolīgumam un šim protokolam Savienība ir piešķirusi zvejas iespējas dalībvalstīm.
- 32 Iesniedzējtiesā *Western Sahara Campaign UK* apgalvo, ka ar Asociācijas nolīgumu, Partnerattiecību nolīgumu, 2013. gada protokolu un atvasināto tiesību aktiem, kuros, pamatojoties uz iepriekš minētajiem aktiem, dalībvalstīm tiek piešķirtas zvejas iespējas, tiek pārkāpts LES 3. panta 5. punkts, saskaņā ar kuru Savienība veicina starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu, tostarp respektējot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus, attiecībā ar citām pasaules daļām, ciktāl šie dažādie starptautiskie nolīgumi ir piemērojami Rietumsahāras teritorijā, kā arī tai piegulošajiem ūdeņiem. Proti, šīs teritorijas un tās ūdeņu iekļaušana teritoriālās piemērošanas jomā acīmredzami esot nesaderīga ar starptautiskajām tiesībām, konkrētāk, ar pašnoteikšanās tiesībām, Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 73. pantu, Jūras tiesību konvencijas noteikumiem, kā arī pienākumiem, kas ir valstīm un citiem starptautisko tiesību subjektiem, – izbeigt starptautisko *jus cogens* normu būtisku pārkāpumu, neatzīt šāda pārkāpuma rezultātā izveidojušos situāciju un nesniegt palīdzību rīcībai, kas ir prettiesiska no starptautisko tiesību viedokļa. Turklāt Asociācijas nolīgums, Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols neesot tikuši noslēgti Rietumsahāras tautas vārdā vai konsultējoties ar tās pārstāvjiem. Visbeidzot, nepastāvot nekādi pierādījumi par to, ka šī tauta gūtu kādu labumu, kas izrietētu no šiem trim starptautiskajiem nolīgumiem.
- 33 Iesniedzējtiesa norāda, ka atbildētāji pamatlietā savukārt ir norādījuši, ka Eiropas Savienības Padome un Komisija, uzskatot, ka tādu starptautisko nolīgumu noslēgšana kā Asociācijas nolīgums, Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols nav pretrunā starptautiskajām tiesībām, nav pieļāvušas acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

- 34 Ņemot vērā šos argumentus, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus, no kuriem pirmie divi attiecas uz Asociācijas nolīguma interpretāciju un spēkā esamību, bet divi pēdējie – uz Partnerattiecību nolīguma un ar to saistīto dažādo atvasināto tiesību aktu spēkā esamību.
- 35 Ar pirmo jautājumu tā jautā Tiesai par Asociācijas nolīguma interpretāciju, vaicājot, vai šajā nolīgumā ietvertās atsauces uz “Marokas Karalisti” ir jāinterpretē tādējādi, ka tās ir atsauces tikai uz šīs valsts suverēno teritoriju, tādējādi izslēdzot iespēju importēt Rietumsahāras izcelsmes produktus Savienībā, šo importu atbrīvojot no muitas nodokļiem atbilstoši minētajam nolīgumam.
- 36 Ar otro jautājumu, kas ir uzdots gadījumam, ja atbilstoši Asociācijas nolīgumam būtu atļauts importēt Savienībā Rietumsahāras izcelsmes produktus, tos atbrīvojot no muitas nodokļiem, iesniedzējtiesa jautā, vai šis nolīgums ir spēkā, ņemot vērā LES 3. panta 5. punktu.
- 37 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa, pamatojoties uz otrā jautājuma pamatā esošu analogisku pieņēmumu, jautā Tiesai par Partnerattiecību nolīguma un 2013. gada protokola spēkā esamību. Šajā saistībā tā būtībā vaicā, kādā mērā Savienība bija tiesīga, ņemot vērā LES 3. panta 5. punktu, noslēgt ar Marokas Karalisti starptautiskos nolīgumus, kas ļauj iegūt dabas resursus no Rietumsahāras teritorijai pieguļošajiem ūdeņiem. Tāsprāt, var uzskatīt, ka šādu starptautisko nolīgumu noslēgšana nav vispār un absolūti aizliegta, lai gan Marokas Karalistes suverenitāte Rietumsahāras teritorijā, pirmkārt, un šīs valsts ilgstoša minētās teritorijas, kurai nav savas pārvaldes, okupācija, otrkārt, nav starptautiski atzīta. Tomēr, lai tos noslēgtu, būtu jāizpilda dubulta prasība: lai tie atbilstu Rietumsahāras tautas gribai un lai tie tai būtu labvēlīgi. Šajā lietā Tiesai tāad būs jāizvērtē, kādā mērā Partnerattiecību nolīgumā un 2013. gada protokolā šī dubultā prasība ir ievērota.
- 38 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tādai personai kā prasītāja pamatlietā, kuras *locus standi* ir paredzēts valsts tiesībās, drīkst ļaut apstrīdēt tādu starptautisko nolīgumu spēkā esamību kā Asociācijas nolīgums, Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols, kā arī to noslēgšanas un īstenošanas akti, – tādēļ ka Savienība esot pārkāpusi starptautiskās tiesības. Šajā saistībā tā norādīja, ka, ja pamatlietas būtu jāizskata tikai atbilstoši valsts tiesībām, prasības tiktu noraidītas tāpēc, ka tās ir saistītas ar ārvalsts iestāžu rīcības tiesiskuma vērtējumu. Tāpat tā uzsvēra, ka 1954. gada 15. jūnija spriedumā lietā par monetāro zeltu, kas izvests no Romas 1943. gadā (*CJ Recueil* 1954, 19. lpp.) Starptautiskā Tiesa nosprieda, ka atbilstoši tās statūtiem tā nedrīkst izdarīt secinājumus, kas liek apstrīdēt tādas valsts rīcību vai aizskart tādas valsts tiesības, kura nepiedalās tiesvedībā šajā tiesā un nav piekritusi tam, ka tai būs saistoši tās lēmumi. Tomēr iesniedzējtiesa piebilda, ka pamatlietas ir par Savienības tiesību aktu spēkā esamību un ka Tiesas kompetences neesamības atzīšana, kad pastāv būtiskas šaubas par attiecīgo tiesību aktu spēkā esamību, varētu apdraudēt LES 3. panta 5. punkta lietderīgo iedarbību.
- 39 Pēc tam, kad tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa nosprieda, ka atbilstoši Savienībai saistošajām starptautiskajām tiesībām Asociācijas nolīgums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams Rietumsahāras teritorijai (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Padome/Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973).
- 40 Pēc minētā sprieduma pasludināšanas iesniedzējtiesai tika jautāts par to, vai tā uztur vai vēlas atsaukt savus pirmos divus jautājumus par Asociācijas nolīguma interpretāciju un spēkā esamību. Atbildot tā norādīja, ka tie būtu jāizskata par atsauktiem.

41 Šādos apstākļos *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments (Administratīvā tiesa)) nolēma saglabāt šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Partnerattiecību nolīgums], kas tika apstiprināts un īstenots ar Regulu Nr. 764/2006, Lēmumu 2013/785 un Regulu Nr. 1270/2013, ir spēkā, ņemot vērā [LES] 3. panta 5. punktā noteikto prasību veicināt attiecīgo starptautisko tiesību principu ievērošanu un respektēt Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus un to, kādā mērā [šis] nolīgums ir ticis noslēgts sahravi tautas labā, tās vārdā, saskaņā ar tās gribu un/vai apspriežoties ar tās atzītajiem pārstāvjiem?
- 2) Vai prasītājam pamatlietā ir tiesības apstrīdēt Savienības tiesību aktu spēkā esamību, pamatojoties uz iespējamo Savienības izdarīto starptautisko tiesību pārkāpumu, it īpaši ņemot vērā:
- a) to, ka, lai gan prasītājam saskaņā ar valsts tiesībām ir tiesības celt prasību, lai apstrīdētu Savienības tiesību aktu spēkā esamību, tai nav nekādu tiesību saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, un/vai
  - b) lietā par monetāro zeltu [1954. gada 15. jūnija ST spriedumā, *ICJ Reports* 1954, 19. lpp.,] noteikto principu, ka Starptautiskā Tiesa nedrīkst izdarīt secinājumus, kas apstrīd tādas valsts rīcību vai aizskar tādas valsts tiesības, kura nepiedalās tiesvedībā un nav piekritusi tam, ka tai būs saistoši šīs tiesas lēmumi?”

Par Tiesas kompetenci

- 42 Padome uzskata, ka Tiesas kompetencē nav prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā izvērtēt tādu starptautisko nolīgumu spēkā esamību kā Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols. Proti, tā uzskata, ka Tiesas kompetencē ir tikai spriest par tādu Savienības tiesību aktu spēkā esamību, ar kuriem šādi nolīgumi tiek noslēgti.
- 43 Šajā saistībā LES 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un LESD 267. panta pirmās daļas b) apakšpunktā ir paredzēts, ka prejudiciāla nolēmuma ietvaros Tiesas kompetencē ir spriest par Savienības tiesību interpretāciju un Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu spēkā esamību.
- 44 No šiem noteikumiem izriet, ka prejudiciāla nolēmuma ietvaros Tiesas kompetencē ir spriest par Savienības iestāžu pieņemtu tiesību aktu interpretāciju un spēkā esamību bez jebkādiem izņēmumiem (spriedumi, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 8. punkts, kā arī 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu u.c.*, C-258/14, EU:C:2017:448, 30. punkts).
- 45 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības atbilstoši Līgumu noteikumiem noslēgtie starptautiskie nolīgumi attiecībā uz Savienību ir tās iestāžu pieņemtie akti (spriedumi, 1998. gada 16. jūnijs, *Racke*, C-162/96, EU:C:1998:293, 41. punkts, un 2010. gada 25. februāris, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, 39. punkts).
- 46 Šajā saistībā kopš šo nolīgumu stāšanās spēkā tie ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1974. gada 30. aprīlis, *Haegeman*, 181/73, EU:C:1974:41, 5. punkts, un 2017. gada 22. novembris, *Aebtri*, C-224/16, EU:C:2017:880, 50. punkts). Tāpēc to noteikumiem būtu jābūt pilnīgi saderīgiem ar Līgumu noteikumiem un no tiem izrietošajiem konstitucionālajiem principiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 285. punkts, kā arī atzinumu 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 67. punkts). Konkrētāk, pirmkārt, to materiāltiesiskajam saturam ir jābūt saderīgam ar noteikumiem, kas reglamentē Savienības iestāžu kompetences, kā arī ar atbilstošajām materiālo tiesību normām. Otrkārt, to noslēgšanas kārtībai ir jāatbilst Savienības tiesībās piemērojamiem noteikumiem par formu un

procedūru (šajā saistībā skat. atzinumu 1/75 (ESAO vienošanās – Noteikumi par vietējiem izdevumiem), 1975. gada 11. novembris, EU:C:1975:145, 1360. un 1361. lpp., kā arī atzinumu 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 69. un 70. punkts).

- 47 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienībai ir jāistoeno sava kompetence, ievērojot starptautiskās tiesības kopumā, ietverot ne tikai vispārējo un paražu starptautisko tiesību normas un principus, bet arī tai saistošo starptautisko konvenciju noteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1992. gada 24. novembris, *Poulsen* un *Diva Navigation*, C-286/90, EU:C:1992:453, 9. punkts; 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/Padome* un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 291. punkts, kā arī 2011. gada 21. decembris, *Air Transport Association of America* u.c., C-366/10, EU:C:2011:864, 101. un 123. punkts).
- 48 Tādēļ Tiesas kompetencē – gan prasības atcelt tiesību aktu ietvaros, gan saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu – ir izvērtēt, vai Savienības noslēgts starptautiskais nolīgums ir saderīgs ar Līgumiem (šajā nozīmē skat. atzinumu 1/75 (ESAO vienošanās – Noteikumi par vietējiem izdevumiem), 1975. gada 11. novembris, EU:C:1975:145, 1361. lpp.) un ar starptautisko tiesību normām, kas atbilstoši tām Savienībai ir saistoši.
- 49 Ir jāpiebilst, ka atbilstoši LESD 216. panta 2. punktam Savienības noslēgtie starptautiskie nolīgumi ir saistoši ne tikai tās iestādēm, bet arī trešajām valstīm, kas ir šo nolīgumu līgumslēdzējas puses.
- 50 Tādējādi ir jāuzskata, ka gadījumā, ja – kā šajā lietā – Tiesai tiek iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par Savienības noslēgta starptautiska nolīguma spēkā esamību, šis lūgumus ir jāsaprot kā tāds, kurš attiecas uz tiesību aktu, ar kuru Savienība šādu starptautisku nolīgumu ir noslēgusi (pēc analogijas skat. spriedumus, 1994. gada 9. augusts, *Francija/Komisija*, C-327/91, EU:C:1994:305, 17. punkts, kā arī 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/Padome* un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 286. un 289. punkts).
- 51 Tomēr, ņemot vērā šā sprieduma 46. un 47. punktā minētās Savienības saistības, spēkā esamības pārbaude, kas Tiesai var būt jāveic šādā kontekstā, var attiekties uz šā tiesību akta likumību, ņemot vērā paša attiecīgā starptautiskā nolīguma saturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/Padome* un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 289. punkts un tajā minētā judikatūra).

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

Ievada apsvērumi

- 52 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu, ņemot vērā LES 3. panta 5. punktu, izvērtēt, vai ir spēkā vispirms Regula Nr. 764/2006, tad Lēmums 2013/785 un visbeidzot Regula Nr. 1270/2013.
- 53 Kā izriet no šā sprieduma 37. punkta, šis jautājums ir uzdots, pamatojoties uz pieņēmumu, ka Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols ļauj iegūt resursus no Rietumsahāras teritorijai piegulošajiem ūdeņiem. Šāds pieņēmums pats par sevi nozīmē, ka šie ūdeņi ir iekļauti attiecīgā nolīguma un protokola teritoriālajās piemērošanas jomās, un tādēļ atbilstoši šiem diviem starptautiskajiem nolīgumiem tiem var piekļūt ar dalībvalstu karogiem kuģojoši kuģi, lai iegūtu attiecīgos resursus.

- 54 Uzdodot minēto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai apstākļi, ka Rietumsahāras teritorijai piegulošo ūdeņu resursi var tikt iegūti atbilstoši Partnerattiecību nolīgumam un 2013. gada protokolam, izraisa Regulas Nr. 764/2006, Lēmuma 2013/785 un Regulas Nr. 1270/2013 spēkā neesamību.
- 55 Tomēr šāds jautājums par spēkā esamības novērtējumu rodas tikai tad, ja pieņēmums, uz kuru tas ir balstīts, ir pareizs.
- 56 Tādējādi vispirms ir jāpārbauda, vai uz Rietumsahāras teritorijai piegulošajiem ūdeņiem attiecas Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols. Šī pārbaude savukārt nozīmē, ka ir jāizvērtē noteikumi, kuros ir noteikta šo divu starptautisko nolīgumu attiecīgā teritoriālā piemērojamība.

Par Partnerattiecību nolīguma teritoriālo piemērošanas jomu

- 57 Partnerattiecību nolīgumā ir trīs noteikumi, kuros ir noteikta tā teritoriālā piemērojamība. Vispirms šā nolīguma 11. pantā ir precizēts, ka tas attiecībā uz Marokas Karalisti ir piemērojams “Marokas teritorijai un Marokas jurisdikcijā esošo ūdeņu teritorijai”. Tad minētā nolīguma 5. pantā konkrētāk attiecībā uz zvejas darbību ir paredzēts, ka kuģiem, kas kuģo ar dalībvalstu karogiem, ir atļauts “veikt zvejas darbības [Marokas Karalistes] zvejas zonās”. Visbeidzot tā 2. panta a) punktā ir precizēts, ka jēdziens “Marokas zvejas zona” attiecas uz “ūdeņiem”, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības vai jurisdikcija”.
- 58 Lai interpretētu šos noteikumus, ir jāatsaucas uz starptautisko paražu tiesībām, kas ir atspoguļotas Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 31. panta noteikumiem, kas Savienības iestādēm ir saistoši un ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 25. februāris, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, 40.–43. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), kā arī Jūras tiesību konvencijā, kas Savienībai ir saistoša un uz kuru ir tieša atsauce Partnerattiecību nolīguma preambulas otrajā daļā, kā arī šā nolīguma 5. panta 4. punktā.
- 59 Šajā saistībā ir jānorāda, pirmkārt, ka no Partnerattiecību nolīguma preambulas pirmās daļas izriet, ka ar šo nolīgumu tiek konkretizēta Savienības un Marokas Karalistes kopējā griba stiprināt ciešās sadarbības attiecības, kuras tās ir izveidojušas tostarp ar Asociācijas nolīgumu. Tādējādi Partnerattiecību nolīgums ietilpst konvencionālajā kopumā, kas izriet no Asociācijas nolīguma.
- 60 Šā konvencionālā kopuma struktūra ir skaidri izcelta 2013. gada protokolā, kurš ir jāņem vērā, interpretējot Partnerattiecību nolīgumu, jo tā ir vēlāka vienošanās starp dalībniekiem Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 31. panta 3. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Proti, 2013. gada protokola 1. pantā ir noteikts, ka gan šis protokols, gan Partnerattiecību nolīgums ir saistīti ar Asociācijas nolīgumu, kura mērķu sasniegšanu tie veicina.
- 61 Ņemot vērā šā konvencionālā kopuma pastāvēšanu, Partnerattiecību nolīguma 11. pantā ietvertais jēdziens “Marokas teritorija” ir jāsaprot tāpat kā Asociācijas nolīguma 94. pantā ietvertais jēdziens “Marokas Karalistes teritorija”.
- 62 Tiesa jau ir norādījusi, ka pēdējais minētais jēdziens ir jāsaprot kā tāds, kurš attiecas uz ģeogrāfisko telpu, kurā Marokas Karaliste īsteno visas savas pilnvaras, kas starptautiskajās tiesībās atzītas suverēnām vienībām, izslēdzot jebkuru citu tādu teritoriju kā Rietumsahāras teritorija (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Padome/Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 95. un 132. punkts).
- 63 Proti, iekļaujot Rietumsahāras teritoriju Asociācijas nolīguma piemērošanas jomā, tiktu pārkāpti noteikti vispārējo starptautisko tiesību noteikumi, kas ir piemērojami Savienības attiecībām ar Marokas Karalisti, proti, pašnoteikšanās princips, kurš ir atgādināts Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu

1. pantā, un līgumu relatīvās iedarbības princips, kurš ir īpaši izteikts Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 34. pantā (spriedums, 2016. gada 21. decembris, Padome/*Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 88.–93., 100., 103.–107. un 123. punkts).

- 64 Šādos apstākļos Rietumsahāras teritorija neietilpst jēdzienā “Marokas teritorija” Partnerattiecību nolīguma 11. panta izpratnē.
- 65 Otrkārt, Partnerattiecību nolīgums ir piemērojams ne tikai Marokas Karalistes teritorijai, bet arī “ūdeņi[em], uz kuriem attiecas [šīs valsts] suverēnās tiesības vai jurisdikcija”, kā norādīts šā sprieduma 57. punktā. Savukārt Asociācijas nolīgumā šāds vārdu salikums nav izmantots.
- 66 Lai interpretētu minēto vārdu salikumu, ir jāatsaucas uz Jūras tiesību konvenciju, kā tas ir norādīts šā sprieduma 58. punktā.
- 67 Šajā saistībā no minētās konvencijas 2. panta 1. punkta izriet, ka piekrastes valsts suverenitāte izplatās aiz tās sauszemes teritorijas un iekšējo ūdeņu robežas piegulošajā jūras joslā, kuru sauc par “teritoriālo jūru”. Turklāt saskaņā ar tās 55. un 56. pantu piekrastes valstij ir jurisdikcija un noteiktas tiesības rajonā, kas atrodas aiz tās teritoriālās jūras un ir tai piegulošs un tiek apzīmēts ar nosaukumu “ekskluzīvā ekonomiskā zona”.
- 68 No minētā izriet, ka saskaņā ar Jūras tiesību konvenciju ūdeņi, kuros piekrastes valstij ir tiesības īstenot savu suverenitāti vai jurisdikciju, ir tikai tās teritorijai piegulošie ūdeņi, kas pieder pie tās teritoriālās jūras vai tās ekskluzīvās ekonomiskās zonas.
- 69 Tādēļ, ņemot vērā, ka Rietumsahāras teritorija nav Marokas Karalistes teritorijas daļa, kā tas ir atgādināts šā sprieduma 62.–64. punktā, Rietumsahāras teritorijai piegulošie ūdeņi neietilpst Partnerattiecību nolīguma 2. panta a) punktā minētajā Marokas zvejas zonā.
- 70 Treškārt un visbeidzot, no Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 31. panta 4. punkta gan izriet, ka līgumslēdzējam pusēm ir tiesības vienoties, ka attiecīgajā līgumā iekļautam terminam būs īpaša nozīme.
- 71 Tomēr, runājot par vārdu salikumu “ūdeņi, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības”, kas izmantots Partnerattiecību nolīguma 2. panta a) punktā, ir jānorāda, ka šā sprieduma 63. punktā minētajiem starptautiskajiem nolīgumiem, kas Savienībai ir jāievēro un kas šajā lietā ir piemērojami *mutatis mutandis*, būtu pretrunā tas, ja šajā saistībā Rietumsahāras teritorijai tieši piegulošie ūdeņi tiktu iekļauti šā nolīguma piemērošanas jomā. Līdz ar to Savienība nevar likumīgi piekrist Marokas Karalistes nodomam šajā saistībā iekļaut attiecīgos ūdeņus minētā nolīguma piemērošanas jomā.
- 72 Runājot par šajā tiesību normā ietilpstošo vārdu salikumu “ūdeņi, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes [...] jurisdikcija”, Padome un Komisija kā vienu no pieņēmumiem ir paredzējušas, ka Marokas Karaliste var tikt uzskatīta par “*de facto* pārvaldītāju varu” vai Rietumsahāras teritorijas okupētājvaru un ka šāda kvalifikācija var būt būtiska, nosakot Partnerattiecību nolīguma piemērošanas jomu. Tomēr šajā saistībā pietiek norādīt, ka, pat nepastāvot vajadzībai izvērtēt, vai Partnerattiecību nolīguma līgumslēdzēju pušu iespējamais kopējais nodoms piešķirt šim vārdu salikumam īpašu nozīmi, lai ņemtu vērā šādus apstākļus, atbilstu Savienībai saistošajiem starptautisko tiesību noteikumiem, šāds kopējs nodoms katrā ziņā nevar tikt konstatēts šajā lietā, jo Marokas Karaliste ir kategoriski izslēgusi, ka tā būtu Rietumsahāras teritorijas okupētājvara vai pārvaldītāja vara.
- 73 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Partnerattiecību nolīguma 2. panta a) punktā ietvertais vārdu salikums “ūdeņi, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības vai jurisdikcija” neattiecas uz Rietumsahāras teritorijai piegulošajiem ūdeņiem.

Par 2013. gada protokola teritoriālo piemērojamību

- 74 Attiecībā uz 2013. gada protokolu, pirmkārt, ir jāatgādina, ka tas ir viens no secīgi noslēgtajiem protokoliem, kuru kopējais mērķis ir uz konkrētu laikposmu noteikt Partnerattiecību nolīguma 5. pantā paredzētās zvejas iespējas kuģiem, kuri kuģo ar dalībvalstu karogiem, kā tas ir izklāstīts šā sprieduma 21. un 22. punktā.
- 75 Atšķirībā no Partnerattiecību nolīguma 2013. gada protokolā nav nekādu īpašu noteikumu, kuros būtu noteikta tā teritoriālā piemērojamība.
- 76 Tomēr dažādos šā protokola noteikumos tiek izmantots vārdu salikums “Marokas zvejas zona”.
- 77 Šis vārdu salikums ir identisks tam, kas ietverts Partnerattiecību nolīguma 2. panta a) punktā, kurā ir noteikts, pirmkārt, ka tas ir jāsaprot kā atsauce uz “ūdeņiem”, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības vai jurisdikcija”, un, otrkārt, ka šāda definīcija attiecas ne tikai uz šo nolīgumu, bet arī uz tam pievienoto protokolu, kā arī pielikumiem. Turklāt no Partnerattiecību nolīguma 16. panta un 2013. gada protokola 1. panta izriet, ka šis protokols, tā pielikums un tā papildinājumi ir minētā nolīguma neatņemama sastāvdaļa.
- 78 Līdz ar to vārdu salikums “Marokas zvejas zona”, kurš ir izmantots gan Partnerattiecību nolīgumā, gan 2013. gada protokolā, kura teritoriālo piemērojamību tas nosaka, ir jāsaprot kā tāds, kurš atsaucas uz ūdeņiem, uz kuriem attiecas Marokas Karalistes suverēnās tiesības vai jurisdikcija.
- 79 Tā rezultātā atbilstoši šā sprieduma 73. punktā izklāstītajai interpretācijai ir jāuzskata, ka vārdu salikums “Marokas zvejas zona” minētā protokola izpratnē neietver Rietumsahāras teritorijai piegulošos ūdeņus.
- 80 Otrkārt, vispirms ir jākonstatē, ka 2013. gada protokola pielikuma III nodaļā “Zvejas zonas” ir paredzēts, ka “pirms šā protokola piemērošanas sākuma datuma [Marokas Karaliste] iesniedz [...] Savienībai bāzliniju un Marokas zvejas zonas [...] ģeogrāfiskās koordinātas”. Vēl šā pielikuma 4. papildinājumā “Zvejas zonu koordinātas” šajā pašā kontekstā ir precizēts, ka “pirms [minētā protokola] stāšanās spēkā [Marokas Karalistes Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministrijas Jūras zvejas departaments] paziņo Komisijai Marokas bāzlinijas [un] Marokas zvejas zonas [...] ģeogrāfiskās koordinātas.”
- 81 Šajā saistībā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka iepriekšējā punktā minētās ģeogrāfiskās koordinātas tika paziņotas tikai 2014. gada 16. jūlijā. Ņemot vērā, ka 2013. gada protokols stājies spēkā 2014. gada 15. jūlijā, šīs ģeogrāfiskās koordinātas nav tā protokola teksta daļa, par kuru ir vienojušās tā puses.
- 82 Katrā ziņā, ņemot vērā interpretāciju šā sprieduma 79. punktā un tā pamatojumu, ir jānorāda, ka, pat ja minētās ģeogrāfiskās koordinātas būtu tikušas paziņotas pirms 2013. gada protokola stāšanās spēkā, tās nekādi nebūtu likušas apšaubīt minētajā punktā esošā vārdu salikuma “Marokas zvejas zona” interpretāciju un paplašināt šā protokola piemērošanas jomu, tajā ietverot Rietumsahāras teritorijai piegulošos ūdeņus.
- 83 Tādējādi no visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka atbilstoši starptautisko tiesību normām, kas ir saistošas Savienībai un kas ir piemērojamas tās attiecībām ar Marokas Karalisti, Partnerattiecību nolīgums un 2013. gada protokols ir jāinterpretē tādējādi, ka Rietumsahāras teritorijai piegulošie ūdeņi neietilpst šā nolīguma un šā protokola attiecīgajās teritoriālajās piemērošanas jomās.
- 84 Tādējādi pretējs pieņēmums, kas – kā izriet no šā sprieduma 53. un 54. punkta – ir to iesniedzējtiesas jautājumu pamatā, kuri attiecas uz Regulas Nr. 764/2006, Lēmuma 2013/785 un Regulas Nr. 1270/2013 spēkā esamību, izrādās nepareizs.

- 85 Šādos apstākļos uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka, tā kā ne Partnerattiecību nolīgums, ne 2013. gada protokols nav piemērojami Rietumsahāras teritorijai piegulošajiem ūdeņiem, vērtējot šo jautājumu, netika atklāts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Regulas Nr. 764/2006, Lēmuma 2013/785 un Regulas Nr. 1270/2013 spēkā esamību, ņemot vērā LES 3. panta 5. punktu.

Par otro jautājumu

- 86 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai lietas dalībnieks, kuram atbilstoši valsts tiesībām ir interese celt prasību, piemēram, prasītāja pamatlietā, ir tiesīgs apstrīdēt Partnerattiecību nolīguma un 2013. gada protokola noslēgšanas un īstenošanas aktu spēkā esamību tādēļ, ka Savienība ar tiem esot pārkāpusi starptautiskās tiesības.
- 87 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 88 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Tā kā ne Partnerattiecību nolīgums zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Kopienu un Marokas Karalisti, ne Protokols starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti, ar kuru nosaka zvejas iespējas un finansiālo ieguldījumu, kas paredzēts Partnerattiecību nolīgumā zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti, nav piemērojami Rietumsahāras teritorijai piegulošajiem ūdeņiem, vērtējot pirmo jautājumu, netika atklāts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Padomes Regulas (EK) Nr. 764/2006 (2006. gada 22. maijs) par to, lai noslēgtu šo nolīgumu, Padomes Lēmuma 2013/785/ES (2013. gada 16. decembris) par to, lai noslēgtu šo protokolu, un Padomes Regulas (ES) (2013. gada 15. novembris) Nr. 1270/2013 par zvejas iespēju iedalīšanu atbilstīgi minētajam protokolam spēkā esamību, ņemot vērā LES 3. panta 5. punktu.

[Paraksti]